KENTSEL RANT BASKISIYLA ŞEKİLLENEN ANTALYA İÇİN EKOLOJİK PLANLAMA

Doç. Dr. Mehmet TUNÇER – Arş.Gör. Özge YALÇINER ERCOŞKUN
Gazi Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi
Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 7.Kat Celal Bayar Bulvarı
06570 Maltepe/ANKARA Tel: 0 312 2317400-2755
e-posta: utta@ada.net.tr, ozgeyal@gazi.edu.tr

ÖZET

Doğa, üretimi ve ekonomik düzeni, hayat destek sistemleri denilen süreçlerle beslemekte ve bunlar, sınırları ve sağlığı çok karmaşık olan, henüz bilimin yanıtlayamadığı karmaşıklıktaki ekosistemlere dayanmaktadır. Çünkü doğal ve yarı doğal ekosistemler hem kendilerini, hem de insanların bu ekosistemlerden elde ettiği ürün ve hizmetleri yaşatan süreçleri ayakta tutmaktadır. İşte bu ekosistemlerden elde edilen ürün ve hizmetlerin gerçek değerlerinin dikkate alınmaması, sürekli körüklemekte olduğumuz doğa tahribatının önemli nedenleri arasındadır. Genellikle izlenen kentleşme politikaları ekonomi ile ekolojiyi karşı karşıya getirmekte ve doğal çevre tahribatı ile sonuçlanmaktadır. Halbuki "ekoloji" kentsel çevrelerin oluşturulmasında en önde gelmesi gerekli öğedir. Bu nedenle aslında kentsel politikalarda "Yeşil Politika" denilen ve sürdürülebilirliği öne çıkaran, doğal çevreleri koruyup geliştirmeyi öngören politikalar uygulanmalıdır.

Bu bildiride, Antalya'nın son 25-30 yıldır hızlanan kentsel gelişiminde özellikle korunması gerekli doğal ve tarihsel/kültürel değerler üzerindeki baskılar irdelenecek, kentsel gelişmelerin ekonomik değer olarak rantı oluşturması ile ekolojik değerlerin ikincil plana itildiği vurgulanacaktır. Bunun sonucunda Antalya'nın doğal, tarihsel/kültürel çevresinde oluşan tahribat özetlenerek kentsel rantı ön plana çıkaran planlama ve uygulamaların, korunması gerekli ekolojik değerleri nasıl tahrip ettiği sunulmaya çalışılacaktır. Kent planlamasında kısa vadeli karları önde tutan bir kentsel politikanın nasıl başarısızlığa mahkûm olacağını, pek çok değerin bir daha geri dönmemek üzere yok edilmiş olduğunu ve bu sürecin hala sürmekte olduğu örnekleri ile verilecektir. Anılan tahribata örnek olarak;

1. Falez kıyı bandı planlama ve uygulamaları,
2. Kırcami kesimi planlama ve uygulamaları,
3. Konyaaltı ve Boğaçayı kesimindeki planlama ve uygulamaları ele alınacaktır.

Falez kıyı bandında turizm teşvikleriyle yapılan işletmeler ve turistik tesis ruhsatı ile inşaata başlamış, kat ilavesini almış, sonradan tekrar konut alanına dönüşmüş, falez ekosistemini bozan yapılaşma değerlendirilecek, Kırcami olarak nitelendirilen verimli tarım toprakları ile sera alanlarını içeren kesimin yoğun yapılaşmasına değinilecektir. Konyaaltı ve Boğaçayı kesiminde Boğaçayı'nın su kaynağı ekosistemi içinde sellere karşı bölgenin doğasına uygun planlama ve tasarım uygulamalarının nasıl olması gerektiği tartışılacak, değerli tarım topraklarında ve narenciye bahçelerinde yanlış yapılaşmanın yol açtığı pek çok ekolojik soruna değinilecektir.

Antalya için bu bildiri kapsamında doğal, tarihsel/kültürel değerlerin korunmasına yönelik olarak "Yeşil Kentsel Politika" önerileri geliştirilecektir.

Bugün tüm doğal alanların ekolojik ekonominin bakış açısıyla analiz edilmesi gerekmektedir. Bu sayede, doğal alanlar, turizm, yapılaşma, tarım arazilerinin açılması gibi çoğu zaman geri dönüşü olmayan değişimlere tabi tutmadan, daha akılcı bir şekilde kullanabileceğimizi görebiliriz.

Anahtar kelimeler: Antalya, Kentleşme, Kentsel Planlama ve Tasarım, Doğal Çevre, Tarihsel/Kültürel Çevre, Ekolojik Ekonomi, Kentsel Ekoloji

1. GİRİŞ

Antalya "Dünya Cenneti" olarak bilinmektedir ancak bu özelliğini son 15-20 yılda büyük ölçüde kaybetme yoluna girmiştir. Yaşanan hızlı kentleşme ve göç olgusu ile özellikle 1985-1990 döneminde % 44.84 oranında kentsel nüfus artışı ile ülke ortalamalarının çok üzerinde nüfus almıştır. Yıllık ortalama nüfus artış hızı % 7.69 değeri ile ülke ortalamasının yaklaşık iki katı düzeyindedir. Kentin niteliksel ve önemli özelliği, barındırdığı çağdaş kentsel fonksiyonların çeşitlenmesi ve büyümesidir. Antalya, sahip olduğu coğrafi konum ve doğal güzellik avantajlarını iyi kullanmakta, bu potansiyeli ekonomisini geliştirme yönünde kullanmaktadır. Ancak, bu gelişme ekonomik değerlerin; ekolojik değerler karşısında olduğu kadar, kültürel/tarihsel değerler karşısında da baskın çıkmasına neden olmakta ve bu değerler giderek yok olmaktadır (Şekil 1-2). Tarihi değeri olan Balbey Mahallesi, Haşimişçan Mahallesi kentsel sit alanı ilan edilmelerine rağmen korunamamış, büyük oranda yıkılıp çok katlı yapılaşmıştır. Çok özel bir doğal yapı olan Falezlerin üstü yer yer çökmelere neden olacak şekilde çok katlı olarak aşırı yoğun yapılaşmıştır. Dev oteller (Dedeman, Talya, Falez, Adonis vd), iş merkezleri, kamusal yapılar (Valilik, Özel İdare) ve ağırlıklı olarak önce turistik amaçla başlayan ve daha sonra konut alanına dönüştürülen yüksek katlı bloklar bu eşsiz doğal varlığı büyük oranda tahrip etmiştir. Arapsuyu denilen Konyaaltı kesimi, zayıf zemin yapısına, sulak ve korunması gerekli su kaynaklarına dikkat edilmeden 1970-80 yıları arasında gene çok katlı olarak yapılaşmaya açılmıştır.

Şekil 1: 19.Yy Başlarında Adalya

Şekil 2: 1985-90'larda Antalya

Lara kıyı bandı, Caretta caretta türü deniz kaplumbağalarının yumurtlama bölgesi ve doğal kumul alanları olmasına rağmen oteller, kamu kampları ve konut alanları ile dolmuş ve ekolojik denge hemen tamamen bozulmuştur.

Burada 1995 sonrasında yapılan “Lara Kıyı Bandı Düzenleme Projesi” (UTTA Ltd.) ile kamu kamplarının büyük oranda kaldırılması ile belirli kamusal ve rekraeasyonel düzenlemeler yapılmış ise de bu kesim giderek doğallığını yitirmekte olan bir bölgedir. Antaya’nın kıyı kesiminde yer alan bu ekolojik ve tarihsel değer kıyımları yanı sıra, kent gerisinde yer alan ve özellikle yerleşme için uygun bulunan Kepez üstü kesiminde de, özel bir hidrojeolojik karstik yapısı olan kentin hemen tüm su kaynaklarının temeli olan KIRKGÖZ su kaynaklarına dikkat edilmeden, 1985-90 döneminde yapılan planlamalarla Organize Sanayi Bölgesi bu yer altı su kaynaklarının üzerinde yer seçmiştir (Şekil 3). Ayrıca Kepez üstü ve Varsak kesiminde, Çakırların bir bölümünde verimli tarım toprakları, hatta DSİ tarafından kanaletler yapılarak sulu tarım yapılan alanlar, narenciye bahçeleri 1980 yıllardan itibaren gecekondu işgaline uğramış ve tahrip olmuştur. Kepez Belediyesi’nin 1995 sonrasında yaptığı “Islah İmar Planları !” ile bu kesimlere çok katlı imar izni verilerek, verimli tarım toprakları tamamen yok olmanın eşiğine gelmiştir. 2000’li yılların başında Antalya’da yaklaşık 50 000 gecekondunun bulunduğunu söylemek ekolojik tahribatın boyutlarını gösterecektir.

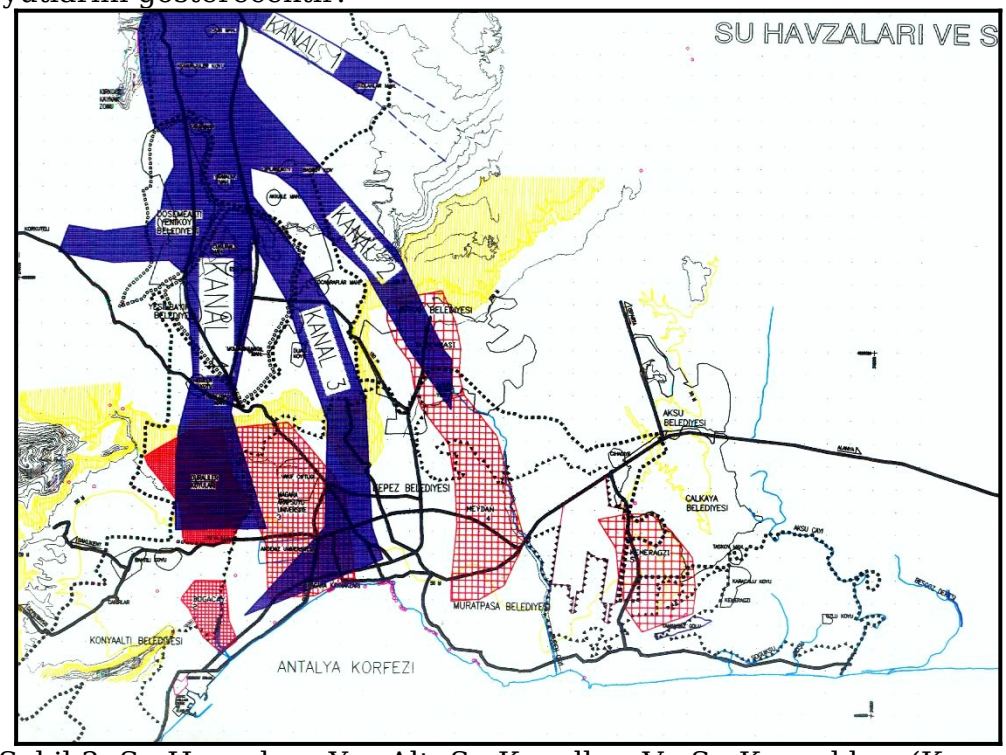

Şekil 3: Su Havzaları, Yer Altı Su Kanalları Ve Su Kaynakları (Kaynak : UTTA Planlama)

Belediye Meclis Kararları ile Plan Hükümlerinde yapılan değişikliklerle, “Kaçak Emsal” denilen bir olgu hemen hemen tüm yapılarda uygulanmaya başlamış, üst katlarda kapalı çıkmaların emsale dahil olmaması nedeni ile yaklaşık % 30-50 arasında arttırılan yapı kullanma alanları yapı ve nüfus yoğunluklarının planlarda gösterilenden çok daha fazla olmasına neden olmuştur. Bu da teknik ve sosyal donatının giderek yetersiz kalmasına ve aşırı yoğun bir kentsel doku sonucunu doğurmuştur. Rüzgâr kanallarının açılmaması, deniz gören kıyıya yakın kesimlere yüksek katlı yapılaşmalar verilmesi ile de geri kesimlerdekiler yaz aylarında denizden eser rüzgardan yararlanamamaktadır. Günümüzde özellikle yaz aylarında Antalya beton blokların arasında aşırı sıcak, iklimsel verilerden yararlanamayan ve klimalarla aşırı enerji tüketen ekolojik anlamda “Sürdürülemez“ bir kent haline gelmiştir. Kent içinde 1900’lü yılların başından bu yana bulunan ve Falezlerden aşağı yer yer akıtılan kanallarla sağlanan su

drenajının yoğun yapılaşmalarla tahrip edilmesi de, çevresel anlamda bir felaket olmuştur. Yağan yağmurlarda bu kanallar olmadığından ve bahçeler dahil her yerin betonlanarak otoparka dönüştürülmesi sonucu kentin bazı yerlerinde sel felaketi de yaşanmaktadır. Kentin kuzeye doğru çekilmesi ile artan ulaşım ihtiyacı verimsiz ve çevre açısından zararlı taşınım araçları olan dolmuş, özel taşıt ve otobüslerle sağlanmaktadır. Çevre duyarlı raylı sistemler oluşturulamamış, toplu taşın yerine az sayıda yolcu taşıyan ve yavaş hareket eden nostaljik tramvay sistemi ile yetinilmiştir.

2. EKOLOJİK EKONOMİ VE YEŞİL POLİTİKALAR ÜZERİNE

Doğanın bize sunduğu ekosistem işlevleri, uzun süreçler sonunda oluşmuş, insanoğlunun maddi-manevi yararlanabileceği hizmet ve ürün veritabanını oluşturmuştur. Bu işlevlerin olmaması, insanoğlu ekonomisini besleyen doğal sermayenin de devam edememesi anlamına gelmektedir. Doğa, biyokimyasal bir döngü yaratır, iklimi, suyu, toprağı düzenler, besin döngüsünü gerçekleştirir ve biyolojik kontrolü sağlar. Habitat açısından barınak ve bakım işlevi görür. Besin, hammadde, yakıt, enerji, genetik ve süs amaçlı ürün verir (Başak, 2003). Estetik, manevi, tarihi, bilimsel, eğitsel bilgi sağlar, kültürel ve sanatsal ilham yaratır, rekreasyon, turizm ve eko-turizm işlevlerini barındırır. Bu doğal ve yarı doğal sistemler birçok nimet sunmakta ve hayatın temelini oluşturmaktadır. Ekonomik etkinliklerin büyük bir kısmının ekolojiye bazen geri dönüşü olmayan etkileri bulunmaktadır (Adaman,2005). Artan nüfus, artan üretim ve tüketim, artan oranlarda ekolojinin tahribatını getirmektedir.

Doğal kaynaklar, sadece insanlara fayda sağlayan, üretim ve tüketim faaliyetlerinin sürdürülebilirliğine hizmet eden ekonomik bakış açısıyla alınmamalıdır. Ekosistem dengesinin bozulması, öğütme kapasitesini aşan atıkların doğaya bırakılması, uygun olmayan yapılaşma, canlılara, bitki örtüsüne zarar veren dönüşü olmayan ekolojik süreçleri başlatmaktadır. Yapılaşma ve golf sahalarının açılması yüzünden ormanların hızla tüketilmesi ie atmosferin kendini temizleme hızı düşmekte, artan CO_2 miktarı da güneşten gelen enerjinin bir kısmının uzaya geri gitmesini engelleyerek ‘sera etkisi’ni arttırmaktadır (Adaman,2005).

Ekolojik ekonomi, doğa odaklı ekoloji ile insan odaklı ekonomiyi entegre ederek doğal ekosistemlerin kapasitesini, ekonomik sistemlerle destekleyerek korumak ve arttırmayı hedefler (ISEE web sitesi). Ekolojik ekonomi, ekonomiye katkıları ihmal edilen doğal işlevleri araştırarak doğanın korunmasının ekonomik gerekçelerini ortaya koymaktadır (Başak,2003). Doğal alanların gerçek değerlerini az gösteren kısırdöngüleri düzeltmeye çalışmaktadır. İnsan ekonomilerinin doğal dünyadaki etkilerini ortaya koyarak ekolojik ilkelerle, yeşil politikalar belirler ve neoklasik ekonomilerden bu noktada ayrılır. Çünkü neoklasik ekonomideki piyasa, doğa ile ne yapacağını bilememektedir, doğanın bedelsizce sunduğu pek çok hizmet ve ürün herkesin ‘ortak malı’dır, fiyatı belli değildir, rekabeti ve piyasası yoktur (Başak, 2004).

Bugün tüm doğal alanların ekolojik ekonomi bakış açısıyla analizi edilmesi gerekmektedir. Bu sayede, doğal alanları, turizm, yapılaşma, barajlar gibi çoğu zaman geri döünüşü olmayan değişimlere, sit ve orman yasalarında yapılmak istenen değişikliklere karşı koruyup daha akılcı bir şekilde kullanabiliriz. Kısa vadeli politikalardan uzaklaşarak, yeşil politikalarla, bir alanın doğal özelliklerini ayakta tutan ekosistem işlevlerini korumanın, oradaki insan kullanımları açısından da en karlı ve sürdürülebilir bir seçim olduğunu unutmamalıyız.

Yeşil politikalar çerçevesinde her sektörde en duyarlı ve etkin yolu bulmak için karşılaştırmalar yapılmalıdır. Permakültür ya da biyodinamik tarım gibi yenilenebilir sistemlerle, bugün kullanılan kimyasallaşmış konvansiyonel tarım uygulamaları, fast food ile yerel organik gıda, nükleer güce ve fosil yakıtlara dayanan enerji ile yenilenebilir enerji, arabanın ve betonun egemenliğinde inşa edilmiş şehirler ile coğrafyaya uyumlu, insan merkezli, kendi enerjisini ve gıdasını üreten eko-tek (ekolojik ve teknolojik) yerleşimleri karşılaştırmak gerekir. 'Al-imal et-at' uygulamasını bırakıp 'geri döndür-azalt-tekrar kullan-dönüştür-tamir et' uygulamasına acilen geçilmelidir. Bununla birlikte, biriktirme, aşırı üretim, tüketimi özendirme ve bu yolla kazanç elde etmeyi değil, ihtiyacı kadar üretmeyi, yeniden kullanımı teşvik etmeyi ve tüketiciyi üretim zincirindeki bir katılımcı haline getirmeyi amaçlayan yeşil ekonomiye odaklanmak gerekmektedir (Milani,2004). Bu kapsamda mekansal anlamda yeşil şehir planlarının ve farklı sektörlerdeki geniş kapsamlı yeşil stratejilerin sayısını artırarak ekolojik bir vizyon geliştirilmelidir.

3. ANTALYA'DA RANTÇI PLANLAMANIN KENTSEL EKOLOJİYİ TAHRİBİ

Antalya kentinde ülke gelişme hızından daha hızlı bir gelişme yaşanmakta oluşu, teknolojik gelişmelerin sosyal ve ekonomik yapıyı değiştirmesi, fiziksel yapıyı da önemli ölçüde etkilemektedir. Bu olgu göç ile kendini göstermekte, kentsel alan gereksinimini büyük oranda arttırmaktadır. Bu durum kentte denetimsiz gelişmeleri giderek arttırmaktadır. Aşırı yoğunluk, sosyal ve teknik altyapı yetersizliğini daha da arttırmakta; örgütsüzlük, parasal olanakların sınırlılığı, vb. olgular her türlü iyileştirme, koruma-kullanma-geliştirme, yenileme ve kentsel canlandırma stratejilerini güçleştirmektedir. Bildirinin bu kısmında kıyı kenti olan Antalya'nın önemli ekolojik değere sahip falezleri ve kıyı bandı, Lara kesimi, daha sonra batı kısmındaki Konyaaltı, Boğaçayı ve Çakırlar mevkiindeki ekolojik sorunlarına ve çözüm önerilerine değinilecektir.

3.1. Falez Kıyı Bandı Planlama Ve Uygulamaları:

Buzulların erimesiyle ve bugünkü tüm şehrin altını kaplayan akarsuların, denize dökülmesi sırasında bıraktıkları kireç çökeltilerinin, dalgaların kıyıya bıraktığı kumtaşlarıyla birleşmesinden oluşan falezler, sert rüzgar ve yağmurların etkisiyle süngerimsi bir doku halini almış, 40m'nin üzerine ulaşmış Antalya'nın en önemli ekolojik değerlerindendir (Şekil 4).

Antalya kent kimliğinin en önemli öğelerinden biri olan ve turizmin pazarlama motifi olarak belirginleşen plajlar ve falezlerin korunması da sürekli gündemde kalmış, son 15-20 yıl içinde Konyaaltı Plajı'ndan obaların kaldırılması gibi iyileştirme çabalarının yanısıra, Lara kıyı kesiminde planlı bir süreç ile, Falez üzerinde kabul edilemez yoğun ve çok katlı gelişmeler olmuştur.

1980'lerin başından itibaren "Turizmi Teşvik Yasası"nın da desteği ile tüm Antalya'da olduğu gibi, Lara Falez Kesiminde de turizm yatırımları hızlanmış, turistik işletme belgeli yatak sayısı 5000'nin üzerine çıkmıştır (Tunçer, M., 1999-2000). Ancak, 1985–90 yılları arasında turizm sektöründe oluşan istikrarsızlık ve Falez gerisinde artan rant nedeni ile hızlı yapılaşma, bu kesimin turizm bölgesi olma özelliğini yitirme sürecine girmesine neden olmuş ve turizme ayrılan kesimler tekrar konuta dönüştürülmüştür (Şekil 4). Turistik tesis ruhsatı ile inşaata başlamış bazı yapılar, turistik tesislere verilen kat ilavesini almış, sonradan tekrar konut alanına dönüşmüşlerdir.

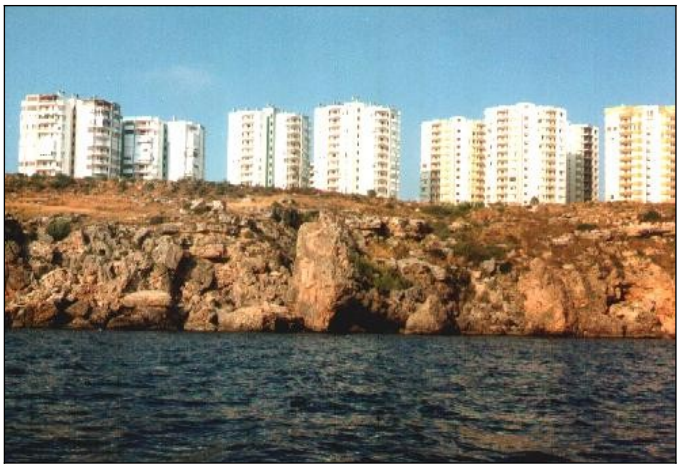

Şekil 4: Falez Üstünde 1980 - 1995 Dönemindeki Yapılaşma

Böylece hassas bir ekolojik dengeye ve görsel güzelliğe sahip falezler üzerinde aşırı bir yoğunluk oluşturulmuştur. Günümüzde uygulanmakta olan imar planı ve imar değişiklikleri, ayrıca sit alan tanım ve yasaklarına aykırı birçok kararla birlikte, yapı yoğunluğunun arttırılması, kat sınırlamasının kaldırılması, I. Derece Doğal Sit Alanı sınırlarının yer yer 35 metreye indirilmesi, yine yasada açıkça tanımlanan falezlerin siluetini olumsuz yönde etkilemiştir. Gelinen noktada, geçmişi yargılamak yerine “geleceği kurtarmak için bugünden ne yapılabilir?” sorusuna yanıt aramak, toplumun, sivil toplum örgütlerinin yerel yönetimlerin ortak kaygısı olmuştur.

3.1.1. 1980 Nazım Plan Kararları

Karpuzkaldıran Kampı ile Aksu Çayı arasında yer alan yaklaşık 10 km. uzunluktaki bu kıyı bölgesi, 1980 önce Güzelyalı Belediyesi sınırları içindeydi. Antalya Belediyesi'nin denetimine bu tarihten sonra geçmiştir. 1980 yılında onanan 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı'nda bu alanın haritası olan bölümünde getirilen planlama kararları o dönemde İmar ve İskan Bakanlığı tarafından re'sen onanmıştır. Bu planda kıyıdaki kumsal, halkın yararlanabileceği plaj tesisleri, kumsal gerisindeki ormanlar ise çadırlı kamp alanları olarak önerilmiştir (UTTA,1995).

1980 Planı'nda, Doğu Lara Bölgesi turizm ve konut gelişme alanı olarak planlanmıştır. Lara Kumul Ormanları, Yamansaz Gölü, traverten oluşumları için doğal ve arkeolojik sit alanı kararları henüz verilmemiş olduğundan yeteri kadar çevreye hassas olmayan plan kararları alınmıştır.

Kumul ormanlarının güneyi, kumulların geniş olarak yayıldığı ve kumul tepelerinin bulunduğu alan "Turizm Merkezi" olarak planlanmıştır. Planda TRT Merkezi olarak gösterilen alan, günümüzde kumul ormanı ve kum tepeleri ile kaplıdır. Bu doğal karakter Kopak Çayı'na kadar uzanır. Kopak, Kundu (Acısu), Aksu Çayları ve özellikle bu çayların ağızları birçok balık çeşidinin yaşadığı, içinde ekolojik yaşamın sürdüğü bir bölgedir. Fakat planda bu çayları koruyucu kararlar alınmamıştır. Bunlar bu bölgeye günümüzde olan talep ve baskıların oluşumunda önemli bir etmendir.

3.1.2. 1987 Nazım Plan Kararları ve Lara Turizm Merkezi

Lara Falez Bandı kuzeyinde ve Sazgın Gölü güneyinde Martılı Mevkiinde başlayan özel hisseli parselasyonlar ve kaçak yapılaşmalar bu kesimde hızla plansız, düzensiz ve sağlıksız bir gelişmeye neden olmuştur. "Lara Turizm Merkezi" ilanına ilişkin Bakanlar Kurulu kararı 21 Kasım 1984 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığı

tarafından 1985 yılında bu bölgede planlama çalışmalarına başlanmış, 1986 yılında bu alan "Antalya Belediyesi" 'ne devir edilmiş ve Bakanlığın saptadığı ilkeler doğrultusunda 1/5000 Ölçekli "Belediye Lara Turizm Merkezi" planlanması hazırlanmıştır. Planla bu bölgede, toplam 65 000 yataklık bir kapasite yaratılmıştır.

Lara'da, geniş bir kumsal band arkasında orman alanları yer almaktadır. Lara Turizm Merkezi'nde günübirlik kullanımların yanısıra, günlük kullanım aktivitelerinin de yer alması öngörülmektedir. Lara kesiminin kitle turizmine yönelik kullanılması, kullanımın sadece lüks olmayan gereksinimleri sağlayabilen, kendine yeterli, düşük maliyetli, hafif yapıların yer alması önerilmektedir. Lara Plajına yakın alanlarda "Çadırlı Kamp Turizm Alanları", doğuda ise, "Belediye Sosyal Turizm Alanları", "Belediye Turistik Otel Alanları" ve daha geride "Turistik Tesis Alanları" ile 500 yat kapasiteli bir "Yat Limanı" önerilmiştir (Can,1986). Daha sonraki çalışmalarda gerçekleşme olasılığı çok yüksek olduğu için bir yat limanı daha önerilmiştir. Bu yat limanlarının çevreye ve özellikle bu kıyıya yumurtalarını bırakmakta olan Caretta Caretta türü kaplumbağalara olası etkileri ise irdelenmemiştir.

Antalya'nın 1987 yılı öncesi Nazım İmar Planı, korumacı hedeflerden yola çıkarak, kenti derinlemesine geliştirmeyi amaçlamış, kıyı boyunca sadece turizm ve rekreasyon kullanımlarına yer vermiştir. Lara için getirilen yeni plan kararları ile eski plan kararları karşılaştırıldığında, iki önemli husus dikkati çekmektedir:

i. Eski planda “tarımsal karakteri korunacak yerleşim alanları” yerleşime açılarak, plan hedefleri ve kentin makroformu verilen kararla büyük değişikliğe uğramıştır;
1987 Planı ile tarımsal karakteri korunacak yerleşim alanları, % 80 gibi yüksek bir emsalle ve geniş bir band halinde iskana açılmış ve kentin bu yönde gelişmesine neden olmuştur Öncelikle, kentin gelişme aksının zengin tarım potansiyeli olan bölgelere kaydırılması temelde hatalı bir yaklaşım olarak görülmektedir. Planlama sonrası, geçen dönemde iskana açılan alanların gerisindeki zengin tarım alanlarının da yerleşime açma baskısını doğurmuş ve giderek arttırmıştır.

ii. Lara'da kıyı kullanım anlayışında değişiklik meydana gelmiştir;
Turistik tesisler eski planda, kıyıdaki yeşil bandın arkasında yer almaktaydı. Değişen kararla bu anlayış, tesislerin denizle birebir ilişkisi olması, yeşil alanların ise bu tesislerin arasında yer almasını gerektirmiştir. Turistik tesislerin, denizle birebir ilişkisi olması kararı kendi içinde tutarlı görülmektedir. Ancak, yeşil alanların planlanmasındaki değişmeye karşın, miktarında önemli bir değişme olmasa da göreli bir azalma izlenmiş, turistik tesislerin kenarlarının da konut lehine değiştiği görülmüştür. Kıyıdaki yeşil alanların azalması kaygı uyandırmalıdır. Zira daha önce, turistik tesislerin önünde yer alan yeşil alanların, genelde tesislerle birlikte kent halkının kullanımına hizmet vermesi de amaçlanmıştır. Halbuki günümüzde özellikle falezler üzerindeki doğal sit alanı 30 metreye kadar düşürülmüş, yer yer de oteller tarafından (Talya, Dedeman, Adonis vb) kapatılmıştır.

3.1.3. 1995 Nazım Plan Kararları ve Bazı Uygulamalar

Lara Kıyı Bandı'nda önemli bir bölge olan Acısu kesimi, Şubat 1993'de Belediye Meclis Kararı ile turizm alanından konut alanına çevrilmiştir. Kat serbestisi bulunan bu alandaki yapı yoğunluğu da E=0.80 olarak bırakılmıştır. Bu bölge

imar planında, yat limanı ve bu limanı besleyen ticari ve turistik üniteler şeklinde tasarlanmıştır. Ancak, daha sonra ikinci konut amaçlı yapılaşmalar yoğunlaşmıştır. 1995 Planı, 1980 Plan kararlarını genel olarak alarak, kıyının kamu yararına kullanımına ilişkin yeni kararlar geliştirmiştir. Doğal Sit Alanı'nın (Orman Alanları) bütünlüğü korunmuş ve kıyıda özel proje alanları oluşturulmuştur. Lara Bölgesinde, Ermenek'in batısında yaklaşık 90 hektarlık "Obruk Devlet Ormanı", 19.01.1995 tarihinde Orman Bakanlığı tarafından "Turizm Amaçlı Botanik Bahçesi" yapılması koşulu ile Muratpaşa Belediyesi'ne tahsis edilmiştir. Bu alanda detaylı bir kentsel tasarım ve peyzaj projesi geliştirilmiştir. Ancak bu alanın son yıllarda özel sektöre tahsisi için çalışmalar yapılmaktadır. Antalya'nın yeni turizm bölgesi Lara'da yapılması planlanan Temalı Park üzerine 2 yıldır yoğun bir tartışma yürütülmektedir. Belediye meclislerinde sorunlar, planlar kimseye gösterilmemesi, bazı şahısların temalı parka talip olması ve dahası temalı park işletmek amacı ile apar topar şirketler kurulması buradan yaşanan sorunlardan birkaçıdır. Temalı Park'ın yüzde 2'sine denk düşen 70 bin metrekarelik alanın kapalı inşaat sahası olması öngörülmekte, büyükşehir belediyesi planlamasının kendilerine ait olacağını ve %1'in altında olacağını savunmaktadır.

3.2. Kırcami Kesimi Planlama Ve Uygulamaları :

Özel koşullu kentsel konut alanları planlaması içinde bu alan 1159 Ha'lık bir alanı oluşturmaktadır (UTTA, 1996). Temel özelliği kırsal nitelikli konut ve özellikle sera kaplı tarım alanları ile kaplı olmasıdır. Falezler üstünde verilen yoğun yapılaşmalar gerisindeki alanı da etkilemiş ve bu kesimde de yüksek katlı yoğun yapılaşma talepleri ortaya çıkmıştır. Bu alanın da yoğun yapılaşmaya açılması için 1995-97 döneminde büyük baskılar oluşmuş ancak UTTA planlama grubu bu kesimde düşük yoğunluklu ve örgütlü gelişmelere izin veren bir tarımsal niyteliği korunacak alan planlaması hazırlamıştır. Bu Plan; yoğun bitki/ağaç dokusu (narenciye bahçeleri, v.b.)'nun yanısıra sulama amaçlı bir ark sistemini korumaktadır.. Bu temel özellik alanın bazı kesimlerinde farklılaşmakla birlikte, yaygın ve homojen olarak nitelendirilebilecek bütünü ile aynı yoğunluktaki konut alanıdır. Bu özel yaklaşımla, kuzeydoğu, güneybatı yönünde gelişen açık alanlar ve su yollarından oluşan galerileri/vadileri/kanalları aracılığı ile aynı yönlerde gelişen ana yol ağı sistemi önerilmiştir. Bu ulaşım sistemlerinin korumacı tasarımlarla örtüşmesini sağlamak amacı ile de; özel imar/yapılaşma koşulları oluşturulmuştur. Bu üçlü yapı; geniş yüzölçümlü planlama alanının, kendi içinde kademeli, ulaşılabilir, "kentsel kullanışlara uygun konum ve yoğunlukta bulunması" temel kararlarını da gerçekleştirecek biçimde geliştirilmiştir.

Buradaki taleplerin yerine gelmemiş olması nedeni ile hazırlanan Nazım plan dava konusu edilmiş ve 2000 hektarlık bir alan yüzünden 38 000 hektarlık nazım Planın uygulanması 2-3 yıl gibi uzun bir süre durdurulmuştur. Danıştaydan 1/25 000 ölçekli Antalya Nazım Planının yeniden yürürlüğe girmesine ilişkin bir karar çıkmış ancak 1999 sonrasında Antalya Büyükşehir Belediyesi yeni bir plan hazırlığına başlamıştır.

Bugün Kırcami kesiminde kuvvetlenen ulaşım ağına paralel yüksek katlı konut ve konut altı ticaret yapıları gözlenmektedir. Bu aynı tip yapılaşma, bellekte kalan eski narenciye bahçeleri ve seralarla kaplı, camii etrafındaki az katlı konut yapıları izini özletecek niteliktedir.

3.3. Konyaaltı ve Boğaçayı kesimindeki planlama ve uygulamaları:

“Boğaçay Havzası”, Antalya’nın batısında, Olimpos ve Termessos Milli Park alanlarının drenajını sağlayan Karaman, Doyran, Çandır Çaylarının birleşmesinden oluşmaktadır (Şekil 3). Havza yaklaşık 800 km2’lik bir alanı drene etmektedir ve bugün olduğu kadar gelecekte de Antalya için önemli bir doğal kaynak olacaktır. Günümüzde havza düzensiz, yağış rejimine bağlı olarak zaman zaman taşkınlara neden olan bir durumdadır. Havza içinde işletilmekte olan çakıl ve kum ocakları, doğal dengeyi alt üst etmekte, nakliye kamyonları ulaşım ve çevresel sorunlar doğurmaktadır.

Boğaçayı Havzasında, 1996-1997 yılları arasında Muratpaşa Belediyesi tarafından mevcut durumun, havzanın doğal ve çevresel özelliklerinin bilimsel yöntemlerle incelenmesi, alanda ekolojik değerlerin saptanması ve yasal çerçeve oluşturulmasını içeren bir bilimsel araştırma ve Havza Düzenleme Projesi hazırlanmıştır. Bu Projede; Olimpos ve Termessos Milli Park Alanı içinde, yaklaşık 1000 hektarlık bir alanın, drenajını sağlayan Boğaçayı ve Karaman Çayı Havzasının, “Doğal Niteliklerinin Korunması, ıslahı Ve Restorasyonunu” amaçlayan bir projedir. Çay yataklarının ıslahı ve kum / taş ocaklarının tasfiyesi ile geniş su yüzeyleri elde edilmesi ve çevresinde 600 hektarlık bir kentsel park (Doğa Parkı) oluşturulmasına yönelik ön araştırma, Nazım İmar Planı (1/5000) ve Uygulama İmar Plan (1/1000) çalışmaları tamamlanmıştır.

Boğaçayı Projelerinde alanda yer alan değerleri, koruma ve kullanma dengesi içinde kent yaşamına katmak, çağdaş planlama, kentsel tasarım ve peyzaj ilkelerine bağlı kalarak, Boğaçayı Havzasını Antalya Anakenti için bir “Kentsel Park ve Rekreasyonel Alan” olarak düzenlemek ve kent bütünündeki diğer kentsel kullanımlarla işlevsel ilişki kurmak amaçlanmıştır.

Bugün ise Konyaaltı Belediyesi Boğaçayı Köprüsü’nün açılmasından sonra çayın her iki tarafının 1/15000 ve 1/1000 lik planları ile 18 uygulamalarını tamamlamıştır. Halen sürdürülen seddeleme çalışmalarına paralel olarak, çayın her iki tarafında yaklaşık 40'ar metre genişliğinde; rekrasyon, park, seyir terası, gezi ve yürüyüş yolları, ihtiyaç üniteleri, eğlence ve dinlenceye yönelik tesisler yer alacaktır. Projenin en önemli tarafı, Akdeniz Bulvarı’nın trafiğe kapatılması sonrasında, sahille bütünleştirilmesidir.

Bu uygulama projelerinde;

1. Ekolojik dengenin korunması, iyileştirilmesi yönünde önlemler alınmalı, geliştirme, uygulama ve bu alanlar etrafındaki arazi kullanım kararları buna göre belirlenmelidir.
2. Bölge sınırları içerisinde yer alan hazine arazileri öncelikle kamuya açık alan kullanımlarına ayrılmalıdır.
3. Planlama alanı bütününde su havzası drenajının düzenlenmesi, suyun taşkın ve sel oluşturmasının önlenmesi, sulama sisteminin kurulması ve düzenli su debisi sağlanması gereklidir.
4. Aşağı havzada (güney kesimlerde) yapılacak düzenlemelerin bekası ve korunması, alüvyon taşınmasının ve erozyonun önlenmesi, zaman içinde zemin ıslah ve tarama işlemine gereksinim duyulmaması için üst havzada (kuzey, kuzey-batı kesimlerde) ıslah düzenlemelerinin yapılması gereklidir. Havza kuzey kesimlerinde mühendislik yapıları ile sel ve taşkın önlemleri ve drenaj düzenleme önlemleri alınmalıdır.
5. Vadi yamaçları ile vadi tabanlarının ıslahı, gerekli ağaçlandırma ve setleme çalışmaları ile erozyon önleme çalışmaları yapılmalıdır. Oluşturulacak setler ile suyun tutulması ve belirli bir düzen içinde yaz kış

eşit bir debi ile bırakılması düzenleme çalışmalarında büyük önem taşımaktadır.

4. ANTALYA İÇİN EKOLOJİK EKONOMİ BAKIŞ AÇISIYLA PLANLAMADA YEŞİL POLİTİKALAR ÜZERİNE SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bildiri, Antalya için yeni bir "yeşil/ekolojik politika" ve "çevre duyarlı bir planlama çerçevesi" önermektedir. Antalya Metropoliten Kent sınırları içinde, doğal ve tarihsel/kültürel çevre koruma, şehir planlama ve kentsel tasarım ağırlıklı öncelikli özel proje alanları/kamu proje alanları belirlenecek ve bunlara yönelik ana stratejiler, görüş ve öneriler geliştirilmeye çalışılacaktır. Üç tane köprü-alt geçit, beş tane üst geçit, yüzlerce palmiye, onlarca portakal-top heykeli yerine bütüncül çevre duyarlı eko-planlara ihtiyaç bulunmaktadır.

4.1. Çevre Duyarlı Eko-Planlar :

Antalya Metropoliten Kenti ve yakın çevresinde yapılacak tüm uygulamalar ve yapılacak tüm planlamalar, oluşturulacak "Yeşil Politika" doğrultusunda ele alınmalıdır.

- Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanmakta olan Antalya 1/100 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı, buna bağlı tanımlanmış alt ölçekli (1/25 000) ve buna bağlı yapılacak olan "Stratejik Projeler" ve "Fizibilite Çalışmaları", "ÇEVRE DUYARLI" olarak yeniden ele alınmalıdır.
- Antalya Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde ve 50 km.lik Metropoliten Alan Etkisindeki kesimlerde hazırlanmış tüm Nazım Planlar (1/5000) bütünleştirilerek, planlı ve plansız alanlar belirlenmelidir. Buna bağlı plan içindeki tüm doğal değerleri ve tarihsel/kültürel/arkeolojik değerleri ele alacak, koruyacak, onaracak bir planlama yaklaşımı ile bu planlar revize edilmelidir. EKO-PLAN denilen çevre duyarlı Planlar üretilmelidir.
- Tüm Uygulama Planları (1/1000) doğal, kültürel ve tarihsel çevre değerleri (Sit Alanları, ormanlar, tarım toprakları, tescilli yapı ve alanlar, akarsular, vadiler) dikkate alınarak yeniden irdelenmelidir. Uygulama Plan ve Projeleri "Sürdürülebilir Koruma" ve "Ekolojik Planlama" ilkeleri ile birlikte düşünülmelidir. Kentsel dönüşüm yapılırken "Ekolojik Planlama" yaklaşımları ile "Kentsel Ekoloji" dikkate alınmalıdır.
- Antalya ve çevresindeki "miras coğrafyalar", "ekolojik hassas alanlar", "önemli doğa alanları", "sıfır yokoluş alanları", "kuş, memeli, sürüngen, caretta caretta, balık, kelebek gibi önemli fauna alanları" yanısıra "önemli bitki alanları" saptanmıştır. Bunları dikkate alınacak bir planlama yaklaşımı gerekmektedir (Şekil 5).

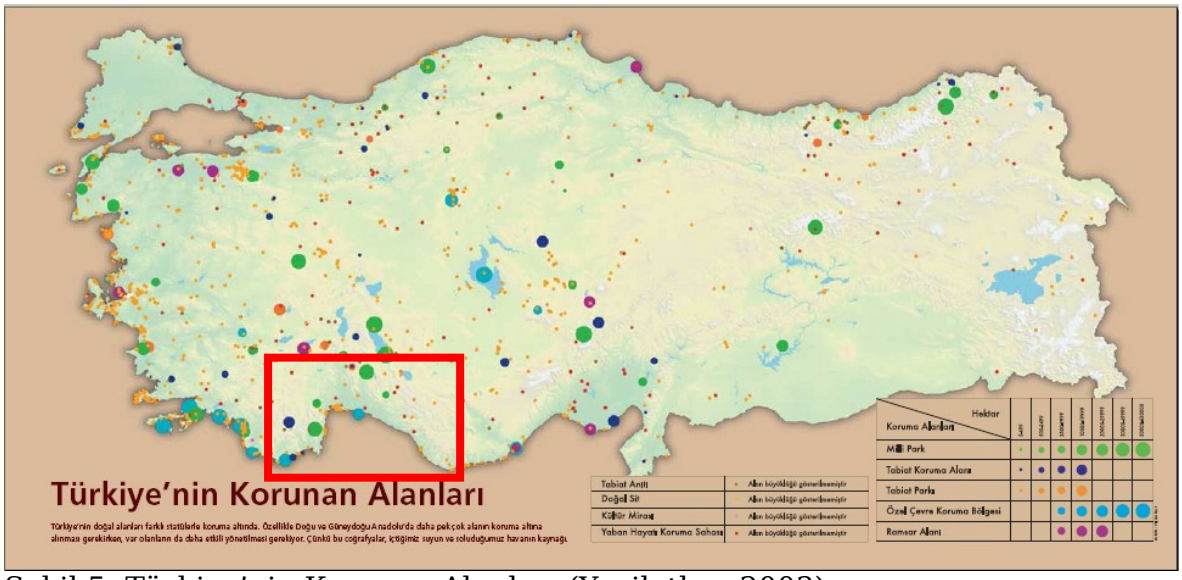
Türkiye'nin Korunan Alanları
Türkiye'nin doğal alanları farklı statülerde koruma altında. Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da daha pek çok alanın koruma altına alınması gerekirken, var olanların da daha etkili yönetilmesi gerekiyor. Çünkü bu coğrafyalar, içtiğimiz suyun ve soluduğumuz havanın kaynağı.
Tabiat Anıtı
Doğal Sit
Kültür Mirası
Yaban Hayatı Koruma Sahası
Alan büyüklüğü gösterilmemiştir
Hektar
Koruma Alanları
Milli Park
Tabiat Koruma Alanı
Tabiat Parkı
Özel Çevre Koruma Bölgesi
Ramsar Alanı
Şekil 5: Türkiye'nin Korunan Alanları (Yeşilatlas, 2003)

- Hazırlanacak Nazım Planlar, "Yapısal (Structural)" nitelikte "Stratejik" planlar olmalı, uygulamaya yönelik "Özel Proje Alanları", "Kamu Proje Alanları" ile "Etaplama" ve "Uygulama Modelleri" ni içermelidir.
- Rüzgar koridorları, yer altı ve yerüstü su kaynakları ve su havzaları (Kırkgöz, Çakırlar, Düden, Boğaçayı, Aksu, Sarısu, Kundu vd) hava, su ve toprak kirlilikleri dikkate alınmalıdır (Şekil 3).
- Sürdürülebilir Planlama İlkeleri doğrultusunda Kepez, Muratpaşa ve Konyaaltı İlçe Belediyeleri Sınırları içi yeniden, gerekirse tümüyle planlanmalıdır.
- Kentsel gelişme, ana akslar boyunca çevresel duyarlılığın göreceli olarak az olduğu kesimlere kaydırılmalıdır.
- Kuzey gelişme aksında özendirici önlemler alınarak; Anakent'in çalışma ve barınma alanları talebinin bir kısmı bu kesimlere kaydırılmalıdır.
- Merkezi İş Alanları geliştirilmeli, özellikle kuzeybatı kesimi dönüşüm / değişim süreçlerine sokulmalı ve bu kesimlerde de alt merkezler yaratılmalıdır.
- Antalya Anakenti'ni simgeleyen kentsel doku, tek yapı ve doğal envantere ilişkin bütüncül plan kararları ile korunmalı, geliştirilmeli ve kentlinin yaşamının ayrılmaz bir parçası haline getirilmelidir.
- Sağlıklı bir kentsel yaşam ortamı sağlamak için mevcut kentsel yapı stoğu sağlıklılaştırılmalıdır.
- Nazım İmar Planı gerçekçi ve mevcut onaylı planın verdiği yapılanma haklarını gözeten biçiminde ele alınmalıdır. Bununla birlikte; sorunlu kesimleri saptayan ve bunlara çözüm üreten bir anlayışla düzenlenmelidir.
- Kentsel kullanımlar, organize ve örgün kentsel alanlar yaratılması ilkesi ile düzenlenmelidir.
- Yasal olmayan konut alanlarında birden fazla kentleşme ve yapılanma stratejisi izlenmeli, mülkiyet sorunlarını çözümleyecek bir planlama anlayışı hakim kılınmalıdır. Bu alanlarda gerekli altyapı ve sosyal donatının sağlanması öncelik almalıdır. Tek yapı iyileştirmeleri ile mevcut dokunun kullanıcılar tarafından sağlıklaştırılması hedeflenmelidir.
- Yasal olmayan konut alanlarının değişim / dönüşüm gerektirecek kesimlerine, plan kararları ile müdahale edilmeli ve dönüşüm programları üretilmelidir. Gerekirse bu kesimlerden çıkacak ailelerin,

imarlı konut alanlarında konut edinmeleri için akılcı önlemler alınmalıdır.

- Tüm Uygulama İmar Planları (1/1000), yukarıdaki yöntemle hazırlanan Nazım Planlar (EKO-PLAN) doğrultusunda yeniden gözden geçirilmeli, makro-planlara uyum sağlamayanlar yeniden hazırlanmalıdır.

Eko-planların bütünleyicisi olarak;

“ANTALYA ÇEVRE ANA PLANI“ : Flora ve fauna (canlı sistem) ile, su, toprak ve havadan oluşan (doğal sistem) çevrenin insan yapısı öğeler (kent dokusu) ile ilişkilerinin sağlıklı kurulmasını sağlayacak bir plandır (1/25 000 ve/veya 1/10 000 ölçeklerde olabilir).
Bölge ve Çevre Düzeni Planlarında nüfus artışı ve göçlerin nasıl kontrol edilebileceğine ilişkin kararlar geliştirmelidir. Bölgesel su havzalarının, ormanların, nasıl korunacağı ve erozyona nasıl engel olunacağı konularında etkin olmalıdır.

“ANTALYA ULAŞIM ANA PLANI” : Yaya, bisiklet, atlı spor, koşu/yürüyüş vb. doğal aktivitelere ağırlık verecek şekilde tüm ulaşım sisteminin yeniden ele alınacağı bir plandır. Toplutaşım sistemleri (raylı-tramvay-metro-troleybüs, otobüs/dolmuş hariç) ile, özellikle alt merkezlerin (Konyaaltı + Muratpaşa + Kepez) ağırlıklı olarak yaya bölgesi olarak planlanmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Nostaljik tramvay hatlarından ziyade turizm, konut ve ticaret alanlarını bağlayan toplu ulaşım amaçlı raylı sistemler ve kesintisiz bisiklet yolları tasarlanmalıdır.

Geleceğin kentlerinde ulaşım sistemleri bireysel araçlara değil, temel olarak kamusal toplu taşın sistemlerine dayalı olacaktır. Toplu ulaştırma sistemleri (demiryolu, denizyolu, metro, monoray, tramvay, otobüs vd.) geleceğin sürdürülebilir kentlerinin temel ulaşım sistemleri olacaktır. Kişisel ulaşım sistemleri, alternatif yeşil motorların (x içten patlamalı motorlar) geliştirilmesi ile (örneğin elektrikli, güneş enerjisi kullanan, alkol kullanan araçlar – fosil yakıt kullanan araçlar) çevre duyarlı bir anlam kazanacaklardır.

Çevre duyarlı sürdürülebilir planlamanın temelinde kişisel araç kullanımını minimize etmek de yatmaktadır. Antalya Kent Merkezi’nde, yaya yollarında ve bölgelerinde, yaya alleleri ve meydanlarında yayaların yeşil içerisinde yürümeleri, at ve bisiklete binmeleri düşünülmeli buna yönelik planlamalar yapılmalıdır. Yerleşim alanlarında ise, yaya promenatları, bisiklet yolları yeşil alanların içerisinde yer almalıdır. Bu alanlar kentliler için çevre duyarlılığı ve sevgisinin gelişmesinde önem taşıyacak ve canlılara karşı daha hassas davranmanın ve onları korumanın yolunu açacaktır.

“YEŞİL SİSTEMİ ANA PLANI” : Çevresel ana planla bağlantılı olarak kentsel ölçekten başlayarak (Vadiler, Kent Parkları, Vakıf Çiftliği, Lara, Konyaaltı vd.) semt ve mahalle ölçeklerine kadar giden (yeşil kama, yaya aksları, semt/mahalle park, spor alanları ve yaya yolları) yeşil sistemi oluşturmaya çalışan, kentin doğal verilerini değerlendirerek (Olimpos ve Thermessos Milli Parkları, Kepez Ormanları, Lara Ormanları vd.) restore etmeyi amaçlayan bir plandır. (1/5000 – gerekirse 1/1000)
Var olan bitki ve hayvan türlerinin (flora/fauna) korunarak çeşitliliğin arttırılması, doğa koruması, bitkilendirme alanlarının saptanması kentsel planlarda oldukça duyarlı konulardır. Gelecekteki toplumda yaşam duyarlı bir kültür oluşturmada, bu alanlardaki yaşantıyı korumak çok önem taşımaktadır.

Çünkü bu alanlar “Doğa Adaları” olarak gelecekteki daha yaşanabilir çevrelerin oluşturulmasında yararlı olacaklardır.

“KÜLTÜREL DEĞERLER ANA PLANI” : Antalya’daki tarihsel / kentsel ve arkeolojik sit alanlarını (Kaleiçi, Balbey, Haşimişçan Mah., Magydos, Lybortea, Perge vd) kültürel alanları, tescilli/tescilsiz korunması gerekli kültür varlıklarını dikkate alarak hazırlanacak bir plandır. Bu planda; öncelikler, korumaya yönelik ilke ve kararlar, etaplama, yapı/yapı gruplarının birbirleri ile olan ilişkileri yer alacak, “Yeşil Sistemi Ana Planı” ve “Ulaşım Ana Planı” ile entegre edilecektir.

“YERLEŞMELER ANA PLANI” : İmarlı, imarsız, planlı ve plan dışı tüm yerleşimleri ele alarak sağlıklı, yaşanabilir ve sürdürülebilir bir yerleşme ana planı (1/25 000 – 1/5000) hazırlanmalıdır. Kentsel yayılmaya karşı lineer değil kompakt kent formlarına gidilmelidir. Kent merkezinin desantralize edilmesine yönelik politikalar geliştirilmelidir. Kent merkezi ve kıyılar üzerindeki baskıların azaltılması amacıyla Kepez üstündeki gelişmeler desteklenmeli, Isparta –Aksu aksı üzerinde yer alan büyük ölçekli kamu toprakları değerlendirilerek alt merkezler oluşturulmalıdır. Nüfus projeksiyonları, göç ve yapı stoku değerlendirilerek fazla konut yapımı ve bunun tarım alanlarına baskısı durdurulmalıdır.

Günümüzde uygulama imar planları 1/1000 ölçeğinde hazırlanmaktadır.
Bu ölçek, kentsel tasarım, peyzaj, kent mobilyası, kentsel altyapı (elektrik, içme/kullanma suyu vb) gibi kentsel çevre oluşturulmasına gerekli tasarımlar için yeterli olamamaktadır.

Çevre/yaşam duyarlı bir kültür oluşturulmasında, kent uygulama planlarının daha detaylı olarak hazırlanması (1/500, 1/200 .....1/1) ve kendine özgü uygulama araçlarına sahip olması sağlanmalıdır. Bu planlarda kentsel rantları kontrol mekanizmaları oluşturulmalı, kentsel rantın kamu (merkezi ve yerel yönetimler, yerel birimler) ve özel sektör arasında kamu yararlı paylaşımı sağlanmalıdır. Her yerel birim (mahalle) planında, spor alanları, aktif ve pasif yeşil alanlar, rekreasyon alanları, çocuk oyun alanları yer almalıdır.

Kişi başına düşen yeşil alan oranları bu günkü yasal standartların çok üstünde olmalıdır. Yeşil alan standartları olabildiğince yüksek tutulmalıdır. Yeni kentsel gelişme alanlarının oluşturulmasında yerleşmeden önce tüm yeşil ve açık alanlar gerçekleştirilmelidir. Antalya eski yerleşik dokusunda, özellikle nüfus yoğun alanların yoğunluğunu desantrilize edecek planlamalar yapılmalı, nüfus yoğunluğu daha insan ölçeğindeki yeni konut alanlarına kaydırılmalıdır. Bu tür operasyonlar yapılırken, yüksek katlı çirkin apartman blokları yıkılarak, bunların yerine küçük ölçekli park alanları ve çocuk bahçeleri planlanmalıdır.

Kentsel desantralizasyon ve yenileme sürecinde yeni gelişmeler alçak katlı, düşük yoğunluklu ya da yeşil alanlarla kaplı düşük yoğunluklu yüksek katlı olarak tasarlanmalıdır. Gecekondu alanlarının düşük yoğunluklu dokusu ve yeşil alanları geleceğin çevresel ve yapısal rehabilitasyon projeleri için korunmalıdır.

Organize ve küçük sanayi alanları, çevreye zarar vermemeleri için sıkı kontrol altında bulundurulmalı ve gelecek planlarda çevresel olarak emin ve toksik olmayan sanayi gelişimlerine izin verilmelidir.

Antalya’da yeni yerleşmelerin planlanması; yerleşme ölçeğinden mimari ölçeklere kadar giden nitelikler taşımalıdır. Bu planların kararları çevresel

olarak duyarlı nitelik taşımalı ve yerleşimlerin doğal karakterlerini (topografya, manzara, yönlenme, güneş, gölge, rüzgâr vb) değerlendirmelidir. Çevre-duyarlı yapılar, güneş panelleri, ısı-cam, izole edilmiş çatılar, duvarlar, zemin, atık dönüşümlü (tuvalet, banyo, mutfak katı/sıvı atıkları) mekanizmaları ile enerji tasarrufu yaratan ve çevreyi kirletmeyen özellikleri ile inşa edilmelidir. Bu çevresel ve yapısal tanımlar "Çevre Duyarlı Planlar" da yeni teknolojilere, çevre-duyarlı yapı malzemelerine, "güneş evi" tasarımlarına açık olarak yer almalıdır.

Geleceğin yaşam-merkezli kültürünü oluşturmada yeni kent planlama teorileri ve pratiklerinin geliştirilmesi gereklidir.

"EKO-TURİZM ANA PLANI": Antalya ve çevresinin yüksek eko-turizm potansiyeli göz önüne alırak yayla turizmi, kuş gözlemciliği, foto safari, yaban hayatı gözlemciliği, sportif olta balıkçılığı, bisiklet turizmi, balon turizmi, sualtı dalış turizmi, tarım ve çiftlik turizmi, botanik turizmi, kamp-karavan turizmi, mağara turizmi, trekking, dağcılık, akarsu turizmi, yamaç paraşütü, atlı doğa yürüyüşü, rüzgar sörfü, kaplıca turizmi, antik kentler ve tarihi çekim yerlerine yönelik arkeolojik yürüyüşü (Likya yolu gibi) eylem alanlarının saptanmalı ve tur yaratacak çekiciliklerin entegrasyonu ile alternatifli 2 veya 5 günlük tur rotaları oluşturulmalıdır.

KAYNAKLAR:

Adaman, F.(2005), "Anahtar kavram: Sürdürülebilirlik", *Buğday*, Sayı 34 Kasım-Aralık, s.15

Antalya BŞB, (1995) *Nazım Plan Araştırma-Açıklama Raporu*, UTTA Planlama & Danışmanlık Ltd.,

Antalya Kıyı Yerleşmeleri, Planlama, Yapılanma, Kullanma ve Sorunları, (1996) Mimarlar Odası, Antalya Şubesi

Başak, E., "Ekolojik Ekonomi", Buğday Ekolojik Yaşam Kapısı, 27/04/2004, http://www.bugday.org/printArticle.php?aID=143, 02/03/2007

Başak, E., (2003) "Ekolojik Ekonomi: Bak Şu Bozkıra", *Yeşil Atlas*, Miras Coğrafyalar Sıfır Yokoluş 06 , s.125-131

Can, Z.(1996), *Lara Turizm Merkezi Nazım İmar Planı Açıklama Raporu*, 1986

Hase, T.M., Tunçer, M., Kantaşı, E.., (1996) *Final Report of the coastal zone management of Antalya*. TBS Association.

http://www.dogadernegi.org/index.php?sayfa=8, 08/02/2006

ISEE web sitesi, (2007) The International Society for Ecological Economics, http://www.ecoeco.org/Documents/EESyllabus.doc,

Milani, B. (,2004). "Yeşil Ekonomi, Doğa Düzeni", çev. İstanbullu, A., *Yeşil Atlas*, Sayı:7, Aralık, s.6-19

Tunçer, M., (1996), “Boğaçayı doğal kaynak kullanımı ve çevre düzenleme projesi *1.ve 2. etap araştırma raporları,* Konyaaltı Belediyesi, UTTA Planlama Ltd.

Tunçer, M., (1997-98), *Antalya Lara kıyı bandı imar planı (Falez kıyı bandı kentsel tasarım ve peysaj projesi ve plaj kesimi imar planı) araştırma raporu*, Muratpaşa Belediyesi, UTTA Planlama, Projelendirme, Danışmanlık Ltd.

Tunçer, M., (1999-2000). “Dünya Cenneti Antalya’yı Korumak”, *Hakimiyet Gazetesi*, Yazı Dizisi, Antalya, www.Yapiworld.com

Yeşilatlas (2003), Türkiye’nin Korunan Alanları, Sayı.6